

**Sammanfattning av Centerpartiets  
vårmotion 2018**

# **För Sverige framåt**

# Centerpartiets riktlinjer för den ekonomiska politiken

## Ekonomiska reformer för Sverige framåt

Svensk ekonomi är i stort behov av reformer som kan bryta den allvarliga klyvningen av arbetsmarknaden, som fortgår trots ett mycket starkt konjunkturläge. Nyanlända måste komma i arbete snabbare och lättare och de delar av Sverige som ställts utanför de senaste årens tillväxt måste ges förutsättningar att växa.

I mångt och mycket förblir den svenska ekonomin stark. Statsfinanserna värnades under finanskrisen och förblir starka i högkonjunkturen, även om de påverkas negativt av regeringens ofinansierade reformer. Reformerna som stärkte arbetsutbudet förra mandatperioden har samverkat med konjunkturuppgången och lett till att fler kommit i arbete.

Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden kommer dock för få till del. En hög och växande andel av de arbetslösa tillhör grupper med en utsatt ställning på arbetsmarknaden. Särskilt nyanlända och ungdomar utan gymnasieexamen har idag mycket svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Om dessa personer inte får jobb i nuvarande högkonjunktur, är risken överhängande att de hamnar i ett permanent utanförskap.

Samtidigt har delar av Sverige inte fått ta del av högkonjunkturons frukter. Orter som drabbats av rationaliseringar har i brist på ett starkare företagsklimat fått se utflyttning och minskad samhällsservice. Utsatta områden i städerna har fastnat i utanförskap och otrygghet, trots att de ofta ligger granne med de snabbast växande och mest välmående områdena i landet.

Avsaknaden av effektiva reformer avspeglas också på andra områden. Trots stora och ofinansierade utgiftsökningar ökar vårdköerna kraftigt samtidigt som polistätheten är låg och fallande.

Under de senaste fyra åren har också utsläppsminskningarna stannat upp. Trots en

kraftig fördyrning av klimatpolitiken har utsläppen till och med vänt upp.

Denna oförmåga att använda högkonjunkturen för att förstärka Sveriges ekonomi långsiktigt är inte ödesbestämd. Med en annan reformvilja hade återhämtningen kunnat skapa en vändpunkt för landet, där social klyvning och utanförskap pressats tillbaka av ökad sysselsättning och växande företag.

Därför vill Centerpartiet nu föra Sverige i en annan riktning.

Klyvningen av arbetsmarknaden, där stora grupper stängs ute, kan och måste brytas. Det kräver att det blir billigare att anställa, att det lönar sig att arbeta och att matchningen fungerar. Inträdesjobb, där nyanlända och ungdomar utan gymnasieexamen tillåts att ta ett jobb till något lägre ingångslön, kan tillsammans med andra reformer öppna dörren till arbetsmarknaden för stora grupper. Jobbfokus i trygghetssystemen måste öka samtidigt som jobbstimulansen i såväl försörjningsstödet som etableringsersättningen förstärks. Arbetsförmedlingen måste läggas ned i sin nuvarande form och ersättas av fristående förmedlare som får betalt efter resultat.

Samtidigt krävs reformer som ökar tryggheten i hela landet. Då måste vården sätta patienten i fokus, bli mer tillgänglig och komma närmare människor. De landsting som minskar köerna och kortar vägen till behandling måste belönas med en tillgänglighetsmiljard. Det måste bli möjligt att få vård snabbt för lindrigare psykisk ohälsa, innan situationen förvärras och resulterar i sjukskrivning. En primärvårdsreform krävs för att göra det mer attraktivt att arbeta inom primärvården och öka andelen patienter med en fast läkarkontakt. Och det behövs satsningar på vårdpersonalen, med fler och tydligare karriärvägar för sjuksköterskor.

När det gäller tryggheten från brott och straff måste antalet poliser öka. För att uppnå detta krävs att arbetsvillkoren förbättras och att

lönerna höjs. Men också sättet på vilket polisen styrs måste effektiviseras, med tydliga mål, en konsekvent resultatuppföljning och en nolltolerans mot vardagsbrott. Avslutningsvis måste övriga delar av rättskedjan, bland annat åklagare, domare och nationellt forensiskt centrum, stärkas.

Slutligen krävs styrmedel som minskar utsläppen och leder till en grön tillväxt. Grunden för Centerpartiets miljö- och klimatpolitik är att förorenaren ska betala för sina utsläpp, samtidigt som ny grön teknik stimuleras. För att ställa om till gröna transporter föreslår vi en grön bil-bonus, där köp av bilar med höga utsläpp beläggs med en avgift som finansierar en kraftfull bonus för köp av klimatvänliga bilar. För att stimulera ny grön teknik bör dagens myriad av miljöstödd slås ihop till ett enkelt grönt avdrag, som gör det mer lönsamt för individer och hushåll att exempelvis investera i solceller och energilagring. Farliga kemikalier måste beskattas för att säkerställa en giftfri vardag och kraftfulla investeringar göras för att garantera att våra sjöar och hav renas.

På sikt vill Centerpartiet genomföra ett mycket brett reformprogram som tar tag i obalanserna i skattesystemet, bostadsmarknaden och arbetsmarknaden. Det är verkliga strukturella reformer som har kraften att föra Sveriges ekonomi framåt.

## **Prioriteringar i vårmotionen**

I denna motion presenterar Centerpartiet sitt reformprogram för jobbskapande, minskad klyvning, förstärkt trygghet och grön tillväxt. Stora delar av reformerna är presenterade och finansierade sedan tidigare. I denna motion tas ett antal ytterligare steg framåt på för Sverige viktiga områden.

### **Vänd utvecklingen i de utsatta områdena – Falkenbergsmodellen**

Den regionala klyvningen syns inte bara mellan landsbygd och städer, utan också inom städerna, mellan välmående och hårt utsatta områden. I Sverige finns, enligt Polismyndigheten, 61 utsatta områden. 23 av dem är "särskilt utsatta". I dessa särskilt utsatta områden beskriver Polisen att det är mycket svårt för dem att göra sitt jobb. Parallella samhällen har vuxit fram. Att sådana områden existerar i Sverige är oacceptabelt. Det är ett svek främst mot de

tiotusentals laglydiga och hårt arbetande människor som bor i dessa områden. Tryggheten måste gälla alla, i hela landet.

Det går att vända utvecklingen. Utöver en bred politik för jobb och trygghet presenterar Centerpartiet i denna motion en rad särskilda åtgärder för att vända utvecklingen i utanförskapsområdena. Dessa förslag har inspirerats av det systematiska arbete som bedrivits i det enda område som minskat otryggheten och utsattheten i en sådan utsträckning att de förts bort från Polisens lista över utsatta områden: Falkagård, i centerstyrda Falkenberg.

Erfarenheterna från Falkenberg visar att det krävs en bred palett av åtgärder, från polisära insatser, till energiska insatser för att söka upp och aktivera ungdomar, till stadsplanering och utbildning.

I denna vårmotion föreslås därför att staten träffar överenskommelser med tio kommuner med utsatta områden. Överenskommelsen ska innebära att staten och kommunen i samarbete går in långsiktigt med åtgärder i ett utsatt område, med målet att inom tio år ha vänt utvecklingen. När dessa områden börjat uppvisa resultat kan programmet breddas till samtliga utanförskapsområden.

Staten åtar sig att erbjuda polisiära resurser, medfinansiering för vissa centrala åtgärder och kunskap och lärdomar från lyckade insatser i andra utsatta områden. Kommunen åtar sig att genomföra åtgärder inom sina ansvarsområden, främst socialtjänst, stadsbyggnation samt skola och förskola.

Förutom de satsningar på polis och rättsväsende som Centerpartiet sedan tidigare driver föreslås insatser för att uppnå följande:

- Vänd utvecklingen inom skolan genom att tillföra resurser och byta ledning eller huvudman på problemskolor, så att dessa får chansen att vända utvecklingen.
- Öka stödet till civilsamhället för att erbjuda ungdomar en meningsfull fritid.
- Satsa på uppsökande verksamhet för att identifiera, informera och stötta

familjer med barn som riskerar att hamna i kriminalitet.

- Arbeta aktivt med stadsplanering, för att skapa tryggare och mer attraktiva boendemiljöer och attrahera näringsidkare.

Totalt omfattar denna satsning 470 miljoner kronor per år.

### **Lärlingsutbildningar för riktiga jobb**

Ett starkt och välfungerande lärlingssystem har, i bland annat Tyskland, skapat en låg ungdomsarbetslöshet och en framgångsrik väg in på arbetsmarknaden för ungdomar med praktisk fallenhet. I Sverige går drygt 10 000 elever på en lärlingsutbildning, men utvecklingen har varit för långsam och inverkan på arbetsmarknaden för liten. Ett skäl är att mycket få lärlingar, bara 200 till 300, erbjuds anställning som lärlingar, till skillnad från i Tyskland där anställning är regel. Anställning har inte prioriterats tillräckligt tydligt av fackföreningar, företag eller staten. Gymnasial lärlingsanställning har heller inte varit möjligt för nyanlända ungdomar som går lärlingsliknande introduktionsprogram.

Därför föreslår Centerpartiet en kraftfull satsning för fler lärlingsanställningar:

- Rätt för företag att anställa på gymnasial lärlingsanställning med en timlön motsvarande fullt studiemedel.
- Höjt lärlingsbidrag för arbetsgivare som anställer gymnasielärlingar från 5 000 till 25 000 kronor per år. Om det är kö till utdelningen av lärlingsbidraget går de som också erbjuder anställning före i kön.
- Lärlingsråd som genom handelskammare och bransch kan vara med regionalt och lokalt och påverka utformandet av lärlingsutbildningarna.
- Möjlighet till lärlingsanställning på lärlingsliknande introduktionsprogram.

### **Tydligare karriärvägar för sjuksköterskor**

Vårdens viktigaste resurs är de människor som arbetar där. Karriärvägarna för sjuksköterskor

är idag mycket begränsade. För sjuksköterskor lönar det sig ofta dåligt att utbilda sig till specialistsjuksköterska. För att öka karriärmöjligheterna för sjuksköterskor föreslår Centerpartiet att de utbildningsanställningar, så kallade AST, som finns idag och som möjliggör utbildning med bibehållen lön byggs ut. För att stötta de regioner, landsting, kommuner och privata vårdgivare som erbjuder AST avsätts 600 miljoner kronor, vilket är 300 miljoner kronor mer än vad regeringen tillfört för ändamålet.

För en specialistsjuksköterska som vill ta ytterligare steg i karriären finns idag i praktiken främst möjligheten att bli chef. Det behövs ökade möjligheter för sjuksköterskor att avancera även genom kliniskt arbete.

Centerpartiet vill därför införa särskilda karriärtjänster för specialistsjuksköterskor, i likhet med vad som genomförts inom läraryrket. Centerpartiet avsätter 400 miljoner kronor per år för tjänsterna, vilket motsvarar 5 000 kronor högre lön för 5 000 sjuksköterskor.

### **Snabbare hjälp vid psykisk ohälsa**

En stor andel människor lider av någon form av psykisk ohälsa. Kvinnor samt barn och ungdomar är överrepresenterade när det gäller denna typ av problematik och en mycket stor andel av nya sjukskrivningar är relaterade till psykisk ohälsa.

För att förbättra människors välmående och förebygga sjukskrivningar vill Centerpartiet, med inspiration från bland annat Storbritannien, investera i lättillgängligt samtalsstöd för människor som lider av psykisk ohälsa. Den som är i behov av hjälp ska snabbt kunna få ett första samtal och bedömning av vilken typ av stöd man behöver få.

Centerpartiet vill satsa 1,2 miljarder kronor under den kommande treårsperioden för att möjliggöra denna typ av lättillgängligt samtalsstöd. En del av satsningen viks åt utbildning, så att fler kan få kompetens att erbjuda samtalsstöd vid lättare psykiska besvär.

### **Grönt avdrag**

Det finns idag ett ganska stort antal stöd riktade till hushållen som är ämnade att stimulera investeringar i grön teknik. Investeringsstöd för

solceller, laddboxar och energilagring är exempel på sådana stöd.

Dessa stöd präglas av vitt skilda villkor samt ansökningsprocesser där stöd beviljas och betalas långt efter det att de aktuella investeringarna genomförts. Därtill är stöden begränsade av att en fast summa pengar avsatts i stället för att stöden har konstruerats som en rättighet. Allt detta leder till långa väntetider, köer och osäkerhet, vilket missgynnar gröna investeringar.

Det som behövs är i stället ett enkelt och snabbt stöd. På så vis skapas långsiktiga och tydliga spelregler för gröna investeringar.

Centerpartiet föreslår därför att de delar av stöden till solceller, laddboxar och energilagring som går till hushåll ersätts med ett enkelt grönt avdrag. Stödet blir i praktiken ett dubbelt ROT-avdrag för gröna investeringar och uppgår till 60 procent av såväl arbets- som materialkostnaden. Förutom solceller, laddboxar och lagringsbatterier ingår också energideklarationer och smarta elmätare och -system i avdraget. På sikt bör Energimyndigheten få i uppdrag att upprätta en lista över ytterligare prioriterade gröna investeringar som bör inkorporeras.

### **Omställning till grönt flyg**

Centerpartiet anser att flygsektorn, precis som andra delar av transportsektorn, behöver bära kostnaderna av sin klimatpåverkan.

Regeringens har som enda förslag en flygskatt som inte gör skillnad på om planet flyger på mer eller mindre miljövänligt bränsle. Därtill blir skatten högre för bolag med välfyllda plan, då skatten tas ut per resenär och inte baseras på utsläpp. Allt detta bidrar till att göra skatten ineffektiv.

Därför har Centerpartiet föreslagit en obligatorisk inblandning av förnybart flygbränsle för alla flygplan som tankas i Sverige. Givet att denna typ av bränsle är dyrare än traditionellt flygfotogen blir effekten att flygresor blir något dyrare, men till skillnad från regeringens förslag gynnas bolag med låg bränsleförbrukning och välfyllda plan.

Därtill föreslår Centerpartiet att 750 miljoner kronor avsätts, över en treårsperiod, för ett nytt forskningsprogram för en grön omställning av flyget. Forskningsprogrammet syftar dels till att få igång demonstrationsanläggningar för bioflygbränsle, med fokus på att starta storskalig produktion i Sverige, dels till forskning kring tekniska lösningar för att ställa om flygsektorn.

## Reformer och finansiering

Tabell 1. Reformer och finansiering (miljoner kronor)

| <b>Reformer</b>  | <b>2019</b>  | <b>2020</b>  | <b>2021</b>  |
|--|--------------|--------------|--------------|
| <b>Låt inte Sverige klyvas</b>   |              |              |              |
| Vänd utvecklingen i utsatta områden – Falkenbergsmodellen*               | 470          | 470          | 470          |
| Fler lärlingsanställningar   | 11           | 33           | 55           |
| <b>Trygghet i hela landet</b>  |              |              |              |
| Karriärtjänster för specialistsjuksköterskor                             | 400          | 400          | 400          |
| Ökad möjlighet att utbilda sig till specialistsjuksköterska med full lön | 300          | 300          | 300          |
| Snabbare hjälp vid psykisk ohälsa  | 200          | 400          | 600          |
| <b>Sverige behöver grön tillväxt</b>                                     |              |              |              |
| Grönt avdrag   | 550          | 550          | 550          |
| Forskningsprogram för grönare flyg*                                      | 250          | 250          | 250          |
| <b>SUMMA REFORMER</b>  | <b>2 181</b> | <b>2 403</b> | <b>2 625</b> |
| <b>Finansiering</b>  |              |              |              |
| Breddad kemikalieskatt   | 1 070        | 1 320        | 1 580        |
| Avskaffade subventioner m.a.a. införandet av grönt avdrag                | 300          | 300          | 300          |
| Höjd referensränta vid ränteförån  | 245          | 245          | 245          |
| Effektiva och decentraliserade myndigheter                               | 450          | 450          | 450          |
| <b>SUMMA FINANSIERING</b>  | <b>2 065</b> | <b>2 315</b> | <b>2 575</b> |
| <b>Redan finansierade reformer från BM18</b>                             | <b>120</b>   | <b>120</b>   | <b>120</b>   |
| <b>Effekt på finansiellt sparande (mnkr)</b>                             | <b>4</b>     | <b>32</b>    | <b>70</b>    |

\*Delvis redan finansierat i BM18

